

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/217/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3814218848
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Martináková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3814218848.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivety Martinákovovej a sudkýň JUDr. Olgy Lichnerovej a JUDr. Alice Beňovej v spore žalobcu I. C. a.s., so sídlom E., E. č. XX, Q.: 31 XXX XXX, proti žalovaným 1/ N. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., M. X. č. XXX/XX-XX, 2/ K. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., M. X. č. XXX/XX-XX, 3/ N. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., M. X. č. XXX/XX-XX, o zaplatenie 4293,96 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 17. februára 2016, č. k. 13C/184/2015-78, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovaní 1/ - 3/ **n e m a j ú** nárok proti žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal proti žalovaným zaplatenia istiny 4.293,96 eur s príslušenstvom. Žalovaným 1/, 2/, 3/ náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že dňa 14.06.2005 medzi žalobcom ako veriteľom a žalovanými 1/ a 2/ ako dlžníkmi bola uzavretá Zmluva o mimoriadnom medziúvere č. XXXXXXXXXXXX a stavebnom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalobca poskytol dlžníkovi a spoludlžníkovi mimoriadny medziúver vo výške 250.000,- Sk (8298,48 eur). Na základe porušenia dojednaných zmluvných podmienok vyplývajúcich z článku VI. a VII. Zmluvy, žalobca odstúpil listom zo dňa 04.11.2013 od zmluvy a vyzval dlžníka a spoludlžníka na okamžité vrátenie poskytnutých úverových prostriedkov v sume 4244,47 eur. Predmetná Zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere zo dňa 14.06.2005 je spotrebiteľskou zmluvou. Na základe vykonaného dokazovania a § 48 ods. 1, 2, § 54 ods. 1, § 457 Občianskeho zákonníka dospel súd k záveru, že ak žalobca dňa 04.11.2013 odstúpil od predmetnej zmluvy, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou došlo k jej zrušeniu od začiatku a účastníci predmetnej zmluvy sú si povinný v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka vrátiť všetko, čo podľa nej dostali. V zmysle §§ 39, 54 ods. 1, 48 a 457 OZ je nutné konštatovať, že zmluva sa zrušuje s účinkami od začiatku ex tunc (§ 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bez dôvodné obohatenie, náhrada škody), účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia podľa § 457 OZ. V tomto prípade vzniká právo žalobcu domáhať sa od žalovaného vrátenia poskytnutého úveru, nie však úrokov za úver zo zmluvy zrušenej s účinkami od jej vzniku. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa o vrátenie plnenia úrokov napriek ich zrušeniu popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc, postavenie spotrebiteľa zhoršuje, inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy Občianskeho zákonníka. Ustanovenie Zmluvy, podľa ktorého má spotrebiteľ plniť zmluvné povinnosti aj napriek odstúpeniu od zmluvy je upravené pre žalovaného nevýhodnejšie oproti úprave v § 48 v spojení s § 457 OZ. Zmluvná podmienka o odstúpení od zmluvy, dohodnutá v čl. VII. bod 1, bod 6 Zmluvy

nie je vyvážená a spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech dlžníka a spoludlžníka. Objektívne zhoršuje ich postavenie, keď jednostranne zvýhodňuje iba veriteľa, zachováva všetky jeho práva. Veriteľ pritom nielenže text zmluvy vytvoril, ale aj právny úkon odstúpenia od zmluvy naplnil, aj keď mal na výber iné inštitúty súkromného práva. Klausula o odstúpení nie je ničím iným, ako poistením zachovania všetkých práv veriteľa, vrátane úrokov a poplatkov len s ďalším zvýhodnením, a to o úroky aj za úverové obdobie, ktoré ešte nenastalo. Spotrebiteľ pritom nemá zachované žiadne svoje práva. Vzniká mu však povinnosť jednorazového plnenia, vrátane úrokov. Ide preto o neprijateľnú podmienku (tento právny názor vyplýva napr. z rozhodnutia Krajského súdu Trenčín č. 17Co 50/2012, Krajského súdu Prešov č. 6Co 2/2013). Ako to už bolo uvedené v odôvodnení rozhodnutia, momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezdôvodné obohatenie), účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka. Žalobca poskytol dlžníkovi a spoludlžníkovi mimoriadny medziúver 8298,48 eura. V čl. VII. bod 6 si zmluvné strany dohodli, kedy nastávajú účinky odstúpenia od zmluvy: dňom doručenia druhej zmluvnej strane, resp. dňom uplynutia úložnej doby zásielky na pošte. Žalovaní 1/ a 2/ si odstúpenie od predmetnej zmluvy prevzali dňa 07.11.2013. Účinky odstúpenia od predmetnej zmluvy preto nastali dňa 07.11.2013, a v uvedený deň boli dlžník a spoludlžník povinní vrátiť veriteľovi poskytnuté plnenie. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalovaní celkom zaplatili žalobcovi na splatenie predmetného dluhu sumu 8539,43 eur, teda viac ako boli povinní vrátiť po tom, čo žalobca odstúpil od predmetnej zmluvy listom zo dňa 04.11.2013 s účinnosťou od 07.11.2013. Vzhľadom na uvedené súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že v celom rozsahu úspešným žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov konania nepriznal, keďže si trovy konania neuplatnili a ani im žiadne trovy konania nevznikli.

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, domáhal sa jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie, a to s poukazom na použitie Občianskeho zákonníka. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/4/2012, na základe ktorého je na úverovú zmluvu bez ohľadu na povahu účastníkov nutné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Úverový vzťah (bez ohľadu na povahu jeho účastníkov) je tzv. absolútnym obchodom. Toto ustanovenie Obchodného zákonníka nebolo nikdy zmenené ani zrušené. Novela Občianskeho zákonníka zák. č. 568/2007 s účinnosťou k 01.01.2008 rozšírila charakter spotrebiteľských zmlúv aj na ostatné zmluvné typy, ktoré dovtedy do tejto kategórie nezahŕňal. V § 879j však táto novela stanovila, že vznik právnych vzťahov pred 01.01.2008, ako aj nároky z týchto vzťahov sa posudzujú podľa predpisov platných a účinných do 01.01.2008. V zmysle § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka je dlžník od doby poskytnutia peňažných prostriedkov povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona. Dlžník je teda povinný s vrátením poskytnutého úveru zaplatiť aj dojednané úroky, a to do dňa úplného vrátenia poskytnutých prostriedkov. V prípade, ak by porušením povinnosti dlžníka, v dôsledku ktorého od zmluvy odstúpil, zanikol veriteľovi nárok na zaplatenie úrokov za úver, dlžník by prakticky porušením povinnosti získal pre seba výhodnejšie postavenie, nakoľko by sa zbavil povinnosti plniť zmluvné dohodnuté plnenie. Z vyhodnotenia dokazovania súdom prvej inštancie vyplýva, že považuje žalovaného za spotrebiteľa a na právny vzťah medzi účastníkmi uplatňuje ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na osobu žalovaného 1/, ako i na účel čerpania mimoriadneho medziúveru je zrejmé, že žalovaný 1/ má v zmluvnom vzťahu postavenie spotrebiteľa. Nepovažoval však za správne právne posúdenie veci, ak súd pri hodnotení zmluvy vylúčil pôsobnosť ustanovení tretej časti druhej hlavy dielu 5 Obchodného zákonníka, upravujúce zmluvu o úvere. Poukázal na ust. § 1 ods. 3 psm. d) Obchodného zákonníka, z ktorého vyplýva, že úprava zmluvy o úvere, ako zmluvného typu sa bez ohľadu na povahu účastníkov bude spravovať príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka, pretože ide o absolútny obchodný záväzkový vzťah, a to i v prípade ak je subjektom právneho vzťahu spotrebiteľ. Ďalej uviedol, že vykonáva svoju činnosť v súlade s ustanoveniami zákona č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení, v súlade s ustanoveniami zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a ustanoveniami Obchodného i Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti osobitne poukázal na špecifickosť stavebného sporenia produktov medziúveru a stavebného úveru. Mal za to, že súd nebol oprávnený hodnotiť nekalú povahu podmienky týkajúcej sa dojednaní o spôsobe úhrady pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o úvere, ako i výšku dohodnutého úroku, keďže ide o dojednanie o hlavnom predmete plnenia zmluvy a dojednanie o primeranosti ceny. Poukázal na článok 7 bod 8 zmluvy o úvere, v zmysle ktorého pre prípad odstúpenia od zmluvy je veriteľ oprávnený účtovať pri stavebnom úvere 3% p.a. úrok z omeškania z celého zostatku zmluvy. Účinky odstúpenia od zmluvy, a teda zánik práv a povinností zo zmluvy nastáva ex nunc, okamihom doručenia odstúpenia druhej zmluvnej strane. Odstúpenie sa nedotýka nárokov, ku

ktorým došlo do zániku zmluvy odstúpením bez ohľadu na to, o nároky ktorej strany ide. Odstúpenie sa netýka nároku na náhradu škody, na zaplatenie úrokov z omeškania, zmluvnej pokuty, resp. iných dojednaní, ak je z nich zrejmé, že majú trvať aj po zániku zmluvy.

3. Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že s rozhodnutím súdu prvej inštancie súhlasí. Poukázal na to, že žalobcovi úver splatil, a aj ho preplatil. Preto odvolanie považuje za neopodstatnené.

4. Žalovaní 2/, 3/ sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

5. Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 379, § 380 ods. 1, § 385 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

6. Po podaní odvolania žalobcom došlo k zmene právnej úpravy Občianskeho súdneho konania, keď dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP), ktorý okrem iného zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.), platný v čase vydania napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v čase podania odvolania.

7. V danom prípade bolo odvolanie žalobcu podané dňa 07.04.2016. Podľa prechodného ust. § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Vychádzajúc z uvedených ustanovení, s prihliadnutím na základné princípy CSP uvedené v jeho článku 2 ods. 1 a článku 3 ods. 1, odvolací súd posudzoval dôvody odvolania podľa právneho stavu účinného ku dňu podania odvolania, teda podľa príslušných ustanovení O.s.p.

8. Odvolací súd preskúmal námietky, ktoré boli v odvolaní žalobcom vznesené a v plnom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Za daného stavu si osvojuje aj dôvody napadnutého rozsudku v zmysle § 387 ods. 2 CSP a v celom rozsahu na ne poukazuje. Na zdôraznenie správnosti a k odvolacím námietkam žalobcu dodáva nasledovné:

9. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že medzi žalobcom ako veriteľom a žalovanými 1/, 2/, ako dlžníkmi bola dňa 14.06.2005 uzavretá zmluva o mimoriadnom medziúvere č. XXXXXXXXXXXX a stavebnom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalobca poskytol dlžníkovi a spoludlžníkovi mimoriadny medziúver vo výške 8.298,48 eur. Z predložených listinných dôkazov vyplýva, že žalovaní 1/, 2/ si neplnili svoje povinnosti, ku ktorým sa predmetnou zmluvou zaviazali a neuhradili peňažné prostriedky riadne a včas. Na základe porušenia dojednaných zmluvných podmienok vyplývajúcich z článku VI. a VII. zmluvy, žalobca odstúpil listom zo dňa 04.11.2013 od zmluvy a vyzval dlžníka a spoludlžníka na okamžité vrátenie poskytnutých úverových prostriedkov v sume 4.244,47 eur. Do odstúpenia žalobcu od predmetnej zmluvy žalovaní 1/, 2/ zaplatili žalobcovi celkom sumu 8.299,43 eur. Žalovaným 1/, 2/ bolo odstúpenie od zmluvy doručené dňa 07.11.2013.

10. Aj podľa názoru odvolacieho súdu predmetný spor vznikol zo zmluvy uzavretej medzi obchodníkom pri výkone jeho obchodnej činnosti (poskytovanie úverov) a spotrebiteľmi jeho úverovej služby. Ide o spotrebiteľskú zmluvu a sporný vzťah treba posúdiť aj v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Nejedná sa pritom o spotrebiteľský úver podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (výnimka podľa § 1 ods. 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z.z.). V čase vzniku zmluvy (14.06.2005) platila definícia spotrebiteľskej zmluvy uvedená v § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, v zmysle ktorej spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa osobitného predpisu sa primerane použijú ustanovenia tohto predpisu. V danej veci nie sú žiadne pochybnosti o tom, že predmetná zmluva je typovou zmluvou a že žalovaní 1/, 2/ nepoužili predmet plnenia na podnikanie, rovnako, že žalobca je podnikateľom a predmet konania sa týka jeho podnikateľskej činnosti. Odvolací súd nespochybňuje tvrdenia žalobcu uvedené v odvolaní, že úver je tzv. absolútnym obchodom a že naň dopadá tretia časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov úverovej zmluvy. Súčasne však z obsahu spisu vyplýva, že zmluvný vzťah vznikol za účinnosti zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa. Na

účely tohto zákona vychádzajúc z ust. § 2 ods. 1 tohto zákona v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, sa spotrebiteľom rozumela fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky, alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb. Súdna prax považuje spotrebiteľské zmluvy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občiansko-právne vzťahy. Je to vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu, teda typický občiansko-právny vzťah. Úverovanie spotrebiteľov patrí medzi najfrekventovanejšie občiansko-právne vzťahy, a preto je plne súladné s princípmi ochrany spotrebiteľa, aby v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva, dôvodne bola aplikovaná právna úprava o občianskych právach, teda Občiansky zákonník a nie právo podnikateľské, upravené v Obchodnom zákonníku (rozsudok Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 5MCdo/20/2009). Vychádzajúc aj z judikatúry Súdneho dvora je spotrebiteľ pri uzatvorení zmluvy v nevýhodnejšom postavení, a to jednak z dôvodu sťaženej vyjednávacej pozície, ako aj z dôvodu neinformovanosti. Uvedené závery a názory akceptoval aj Ústavný súd SR vo svojom uznesení zo dňa 09.06.2013, č. k. I.ÚS 402/2013-10. Odvolací súd sa nestotožňuje s odvolateľom, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nedopadá právna úprava občianskeho práva, ale obchodného práva. Za neopodstatnené považoval aj odvolacie námietky odvolateľa, že ochrana spotrebiteľov vo svetle § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy až od 01.01.2008 v súvislosti s novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 563/2007 Z.z. Aj na žalobcu dopadalo ust. § 879f ods. 3, 4 Občianskeho zákonníka a všetci dodávatelia mali rovnakú trojmesačnú dobu na zosúladenie zmluvných podmienok s § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca vo svojom odvolaní považuje za nesprávny právny záver súdu prvej inštancie o tom, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy zo strany žalobcu došlo k zrušeniu zmluvy o úvere od počiatku. Uvedený záver vyplýva z ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti zo zrušenej zmluvy (bezdôvodné obohatenie, náhrada škody). Žalovaní sú preto povinní žalobcovi vrátiť to, čo na základe zmluvy o úvere od žalobcu dostali. V preskúmvanej veci žalobca jednostranným právnym úkonom adresovaným žalovaným odstúpil od zmluvy o úvere. Zo zákonnej úpravy ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie nepochybne vyplýva, že žalovaným 1/, 2/ bol poskytnutý úver v celkovej výške 8.298,48 eur, pričom ku dňu odstúpenia žalobcu od predmetnej zmluvy, t. j. ku dňu 07.11.2013 žalovaní zaplatili žalobcovi celkom sumu 8.299,43 eur, teda viac ako boli povinní vrátiť po tom, ako žalobca odstúpil od predmetnej zmluvy. Súd prvej inštancie preto správne postupoval, keď žalobu žalobcu v celkom rozsahu zamietol. Záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého na odstúpenie od zmluvy o úvere dopadá právna úprava občianskeho a nie obchodného práva, je preto správny. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že medzi zmluvnými stranami boli v zmluve o úvere dohodnuté odchyľne právne následky odstúpenia od zmluvy, ako sú upravené v § 48 ods. 2 a § 457 Občianskeho zákonníka, a to v článku VII. bod 1, bod 6, podľa ktorého odstúpením od tejto zmluvy nezaniká ani právo veriteľa požadovať zmluvne dohodnuté úroky až do zaplatenia celej pohľadávky. Takéto ustanovenia sa odchyľujú od zákona v neprospech spotrebiteľa a s poukazom na ust. § 54 a § 53 ods. 1 - 4 Občianskeho zákonníka bolo potrebné považovať túto zmluvnú podmienku za neprijateľnú, a teda neplatnú. Odvolanie žalobcu nebolo preto dôvodné.

11. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

12. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol tak, že úspešným žalovaným 1/ - 3/ nepriznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, nakoľko im preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

13. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).